

Gemeentebreed

Te gast

J. Beekhuis

Het is voor een predikant gezond om af en toe eens buiten de deur te preken. En het is voor een gemeente prettig om eens iemand anders te horen en zien voorgaan. Een soort wederzijdse kennismaking met ‘zo zijn onze manieren’. Nu zijn die manieren steeds veelzijdiger geworden. Een oude preek uit de kast halen gaat niet meer op.

‘Wij zijn bezig met een gemeenteproject. Zou u daar rekening mee kunnen houden?’ ‘Kunt u de schoolpsalm ergens in de liturgie inpassen?’ ‘Kunnen we anderhalve week van tevoren de preek en de liturgie toegezonden krijgen? De commissie kind en eredienst moet namelijk nog een werkblad maken.’

‘Het is die zondag bij ons avondmaal. We hebben een gaande en staande viering. We sturen u wel een draaiboek toe.’ Het besloeg twee A4’tjes met vijftien aandachtspunten. Het effect was hetzelfde als wanneer je werkelijk alle stappen van het tandenpoetsen op papier zou weten te krijgen. Je zou in pure wanhoop de borstel terzijde gooien. De praktijk viel overigens mee en het was een mooie vorm van viering.

Maar het regent in ieder geval aanwijzingen. ‘We hebben een gezongen votum en een gezongen Amen.’ ‘De predikant spreekt namens de gemeente het votum uit en de gemeente zingt het Amen.’ Bedenk alle overige variaties zelf maar. Regelmatig overkomt het me, dat ik het vergeten ben. Dat is overigens geen probleem. Even wachten en je ziet en hoort vanzelf of de gemeente wel of niet reageert. In ieder geval: veel variatie en veel regels.

Gastvrij

Nu we het toch over aanwijzingen, verschillen en huismanieren hebben, ook de sfeer in kerk en consistorie loopt sterk uiteen. Toch is die sfeer belangrijk en iets wat aan te voelen is. Naar buiten én binnen. Een kerk heeft een bepaalde uitstraling. Ook als predikant kom je daarmee in aanraking, als je eens elders komt.

Hetzelfde kerkverband, maar tegelijk ook een ander gezin waar Gods kinderen wonen. Hoe gastvrij gaat het eraan toe? Menige kerk kent een welkomstcommissie en probeert aan tot dan onbekende gezichten en gasten aandacht te schenken. Een positieve zaak. Maar sfeer is breder dan die ene persoon voor in de hal van de kerk. Is er belangstelling voor mensen? Trekt de kerkenraad zich terug in het bastion van de consistorie of zijn ze zichtbaar? Hoe word je als predikant ontvangen? Nu is dit absoluut geen pleidooi voor allerlei strijkages en plichtplegingen. Maar wél een oproep tot een huiselijke sfeer. Zoals het hoort in een gezin waar broers en zussen om elkaar geven. Hé, ben jij er ook? Gastvrijheid dient de hele gemeente te doordrenken. Naar buiten én naar binnen toe.

Misschien is de manier waarop je als gastpredikant wordt welkom geheten, een afspiegeling van hoe het er in de gemeente aan toegaat. Ook daarin zijn de variaties bij het binnenkomen van de kerkenraadkamer en de introductie in de kerkdienst opvallend. Mooi vind ik het gebruik dat de voorganger wordt geïntroduceerd door de ouderling van dienst. Je bent tenslotte te gast en de kerkgangers willen weten wie die vreemdeling voor hun neus is.

Op bestelling?

Het kan er ook anders aan toegaan. Dat je een verstikkende stilte binnen stapt. Het zijn van die momenten dat je denkt: er móet nu iets gezegd worden. Juist dan blijft het oorverdovend stil. De klem is blijkbaar zo groot, dat de woorden niet willen komen. Ook al ben je als profeet ingehuurd, bepaalde prophecies zijn self-fulfilling.

Je bent nergens op zo'n moment. Dat bedoel ik nou met sfeer. Zonder schuldigen aan te wijzen, je had immers ook zélf kunnen proberen er sfeer in te brengen, het is iets om samen op te letten en aan te werken. Sommige consistories zijn zó stil, dat ze gespreksstof vormen onder collega-predikanten. 'Ben je daar wel eens geweest? En zeiden ze ook niks?' Gelukkig gebeurt het niet al te vaak. Maar dát het voorkomt, zet je aan het denken over omgangsvormen en gastvrijheid. Stel je eens voor, dat je bij mensen op visite komt die geen boe of ba tegen je zeggen! Zo is het net zo ongastvrij, wanneer het gezelschap een onderwerp bespreekt waar jij buiten staat en daar ongestoord mee verder gaat. Het idee van de preekboer die op bestelling komt leveren, kan je dan niet loslaten. Daar sta je dan, als wormvormig aanhangsel bij wat eigenlijk?

Een huiselijke sfeer, interesse in elkaar en je persoonlijke en gezamenlijke uitstraling is veel méér dan alleen fatsoen. Zelfs fatsoenlijk kan kil blijven. Het omzien naar elkaar begint met de ogen en zet zich voort in hart en mond.